

Сергій Лушніков

СЛІД НА ПОПЕЛІ

Сергій Лушніков

Слід на попелі

Пролог

Україна. 1932 рік

Хлопчик зиркнув на Тимофія і завмер, прислухаючись до різких, пронизливих голосів. Та раптом повітря наповнилося скаженим тупотом коней. На вулиці загавкали собаки — люто, надривно, так, що здавалося: ще мить — і вони зірвуться з ланцюгів. Клубок пилуки, мов сіре, важке хмаровище, насувався на їхню хату, несучи з собою невидиму, тискучу тривогу.

— Швидко в хату! — наказав Тимофій, користуючись правом старшого брата.

Малий кинув кошик і кинувся до хати. Пробігаючи повз вікно, помітив батька: той насторожено визирав назовні, відсунувши долонею фіранку.

Увійшовши в хату, хлопець побачив матір: вона стояла перед іконою в кутку, хрестилася і шепотіла собі під ніс. Її губи тремтіли, а погляд був прикутим до старої, потрісканої ікони. Молодша

сестричка Марія обережно визирала з-за печі, кидаючи тривожні погляди то на матір, то на батька.

— Мамо, що це? — тихо запитала дівчинка. У її очах тремтів страх — той самий, дитячий, коли світ раптом стає чужим і незнайомим. Та жінка мовчала, напружено вслухаючись до звуків ззовні.

— Де Тимофій? — різко спитав батько.

— На дворі залишився.

Таким батька хлопець ще не бачив. За мить той відсахнувся від вікна й обвів усіх поглядом — сина, доньку, дружину. У його очах з'явився первісний, тваринний жах, що ледь стримувався і міг прорватися будь-якої миті. Страх не за себе, а за рідних.

— Поклич Тимофія в хату. Тільки тихо, — обличчя батька застигло в тривозі, мов вирізане з каменю.

Хлопчик кулею вискочив надвір, але Тимофія ніде не було видно. Двір був порожній. Лише їхній пес шалено й надсадно гавкав, намагаючись перегнати власний страх. Гуси гелготіли безупинно — і саме цей звук лякав хлопця більше за вершників, що вже наближалися до воріт. Минулого тижня вони ганяли його, і він упав, роздерши коліно.

Тимофій ховався в сараї — майже забороненому місці. Стіни гладко стругані, бревенчаті, під стелею високі, мов у храмі.

Просторий і добротний, як усе в батьковому господарстві. На стінах висіли гострі серпи, коси, пили з хижими зубами, важкі рубанки, долота, дерев'яні молотки, вила, общеньки. Поруч — кінська упряж: старі й нові хомути, шкіряні вуздечки, заржавілі стремена, інколи блискучі від мастила підкови. Зі стелі звисала потріскана дитяча колиска — тепер уже зайва.

— Йди сюди, — шепнув Тимофій.

Хлопець зиркнув на ворота й прослизнув у прочинені двері. Брат прикрив йому рота долонею — від неї пахло сіном і чимось знайомим. Тіло Тимофія тремтіло від напруження, але очі світилися рішучістю.

Він приєднався до брата біля щілини, крізь яку було видно весь двір. Хвіртка відчинилась від сильного удару. У проході з'явився чоловік — кремезний, з широкими плечима, у затертому шкіряній кепці та пом'ятій гімнастерці. Крок важкий, впевнений. Він витягнув засув, розчахнув ворота — і на подвір'я заїхали четверо вершників.

Крізь щілину вони здалися хлопцеві велетнями. За ними тягнулась підвода, що поскрипувала дерев'яними колесами. На мить все стихло — навіть собаки й гуси замовкли. Тиша, що настала, була ще страшнішою. Тимофій приклав палець до губ: мовчи.

Вершники зіскочили з коней і рушили до хати. Першим ішов молодий парубок у будьонівці, тримаючи багнет гвинтівки. За ним кульгав низькорослий чоловік із короткою борідкою, тримаючи згорнуті папери. Замикала процесію дивна парочка, крокуючи нога в ногу, ніби невидимий диригент віддавав команду.

Один мав багряне обличчя й кучеряве волосся, мов у пуделя; другий — високий, огрядний, зі сорочкою, натягнутою на животі, з трьома волосинами на голові, що надавали обличчю похмурого й зловісного виразу.

— Хто ці люди? — прошепотів менший брат, смикаючи Тимофія за рукав. Та погляд брата мовив: краще мовчати.

Чоловіки зайшли в хату. Хлопець зосередився на підводі, наповненій мішками пшениці. Тепер усе стало зрозуміло: чужаки прийшли не просто так.

Невиразне передчуття тривоги стало ясною думкою, від якої серце калатало все швидше. Кінь на підводі переступав із ноги на ногу, нервово очікуючи. Візник, похмурий і з самокруткою між губами, постійно сіпав край козирка фуражки. Дворняга забилася в будку, а гуси гелготіли, намагаючись вигнати непроханих гостей.